

— 200 éve, 1774-ben Párizsban halt meg Jacques François BLONDEL francia építész. Főleg elméleti sikon dolgozott. 1739-ben építésziskolát nyit Párizsban, 1756-tól az építészeti akadémia professzora. A *De la distribution des maisons de plaisance et de la décoration des édifices en général* (1737) és a *Cours d'architecture civile* a szakirodalom kiváló darabjai. Számos egyházi és középület terve maradt fenn: *Strasbourg város háza, a metzi parlament épülete* stb. Az 6 műve a cambrai-i bencés kolostor is. Blondel munkássága átmenetet képez a francia barokk és a klasszicizmus között. (Sz. 1705. január 8. Rouen) (Orth)

— 175 éve, 1799-ben Kézdivásárhelyt született BENKŐ Dániel mezőgazdász, tanár, mezőgazdasági szakíró; 1859-től az MTA levelező tagja. Munkáiból: *Mezői gazdaság könyve* I–VI. Pest 1855–1868 (S. Henry nyomán, társ szerzőkkel); *A növények táplálkozásáról gazdasági szempontból*, 1861. (Mh. 1883)

— 175 éve, 1799-ben halt meg VEZZA Gábor orvos. 1779/80-ban a budai egyetem orvosi karának igazgatója, 1787-től a közokházak igazgatója és országos főorvos volt. Jelentős egészségügyi irányító és szervező munkássága.

Január 10.

— 35 éve, 1939-ben halt meg Hariclea DARCLÉE (Hartulari) román énekesnő. Hazai és külföldi tanulmányai után több operaház színpadán szerepelt, 1888–1910 között a világ egyik legkiválóbb operaénekes volt. (Sz. 1860)

— 175 éve, 1799-ben Benești községben (Vilcea) született Petrache POENARU román pedagógus. Elszegényedett kisbajor család sarja. Tanulmányait Craiován, majd Bukarestben a Gheorghe Lazăr iskolájában végezte. A nagy erdélyi tanító legbuzgóbb tanítványai közé tartozott, s rövid idő alatt Lazăr egyik főtámasza lett. Később Tudor Vladimirescu titkára volt. A felkelés elfojtása és vezére kivégzése után Poenaru ösztöndíjat kapott, tanulmányait így Bécsben és Párizsban egészíthette ki. Az anyagi eszközök azonban nem fedezték a kurzusok és könyvek megvásárlását, ezért másolásra kényszerült. E szükség vezette a töltőtől felfalására. Találmányát a francia kormány 1827-ben szabadalmazta. 1832-ben hazatért, amikor a Nemzeti Iskola Tanácsának igazgatójává nevezték ki. Ebben a tisztségben tevékenykedett 1848-ig. Meggyőződése volt, hogy a nép felemelését és a társadalmi haladást csakis az oktatás alapos megszervezésével lehet elérni. Hozzákezdett elemi iskolák szervezéséhez. Ugyanakkor a tanárokat tankönyvek írására ösztönözte, s maga is ilyen munkák szerzője

volt. A megyeszékhelyeken iskolai könyvtárakat alapított. Időszaki kiadványok alapítója és szerkesztője volt: *Foai satului*, *Ínvátátori satului* (A falu lapja, A falu tanítója). Támogatta a művelődési intézmények — a Népművelési Társaság, Nemzeti Régiségmúzeum, Románia Földművelési Társasága — létrehozását. (Mh. 1875.) (Tisescu)

Január 11.

— 25 éve, 1949-ben Kolozsvárt halt meg CSIKI Endre zeneszerző és zenefőnök. Tanulmányait Kolozsvárt és Budapesten végezte. Hosszabb időn át Désen munkálkodott, tevékenységének jelentősebb része Kolozsvárhoz kapcsolódik. Verseit, novelláit, cikkeit a Halaadás, Erdélyi Szemle, Napkelet hasábjain közölte. Zeneelméleti hallásfiziológiai, lélektani, esztétikai kérdések foglalkoztatták. Megzenésített Harsányi Zsolt, Láng Margit, Kosztolányi Dezső, Richard Dehmel és mások verseiből, kísérőzenét írt Szigligeti Ede *A cigány* (1935), Áprily Lajos *Idahegyi pásztorok* című művéhez (1938). (Sz. 1888. dec. 1.) (Benkő)

— 1946: Az Albán Népköztársaság kiáltása.

— 175 éve, 1799-ben Szegeden született KLAUZÁL Imre mezőgazda, szakíró; 1833-tól az MTA levelező tagja. Gazdasági iskolát, növénytermesztő és nemesítő intézetet alapított, jelentős szakírói munkásságot fejtett ki. (Mh. 1847)

Január 12.

— 5 éve, 1969-ben Bukarestben halt meg Dr. Iulius VOICU biokémikus, egyetemi tanár. Hazai tanulmányok után a párizsi Pasteur Intézetben szerzett szakképesítést. Számos tudományos dolgozata, négy egyetemi tankönyve kutatásainak sokrétűségéről tanúskodik. Érdekes és egyéni hozzájárulása a bór biokémiája, a humusz mikroorganizmusokra gyakorolt hatása, az alkoholos és tejsavas erjedés kutatásához. (Sz. 1886. jan. 24. 8) (Máthé)

— 60 éve, 1914-ben Bukarestben született Traian SELMARU esszéíró, színikritikus; egy időben a *Teatrul c.* folyóirat főszerkesztője volt. 1968 óta az *Informația Bucureștilui* rendszeres színházi krónikása.

— 65 éve, 1909-ben Temesvárt született MÉLIUSZ József író, költő, publicista, műfordító és kritikus, a romániai magyar irodalom egyik legsajátosabb hangú képviselője. Hazai és külföldi tanulmányai után 1930-ban kezdte írói pályáját, első írásai az *Erdélyi Helikon*-ban jelentek meg, 1932-től a *Korunk* belső munkatársa, 1934-től 1940-ig

Gaál Gábor mellett egyik szerkesztője. 1946-ban az *Utunk* egyik alapítója, felelős szerkesztője. Több jelentős tisztséget viselt: a romániai magyar színházak főfelügyelője, kolozsvári színigazgató, bukaresti kiadói aligazgató, 1968-tól 1972-ig az Írószövetség alelnöke volt. Munkái: *Ének 1437-ről*. Tv 1945, B 1957 (1957-ben román fordításban is); *Tanú: a nép*. Tv 1945; *Párizs után*. Cluj 1946; *Sors és jelkép*. Cluj-Kolozsvár 1946; *Együtt a világgal*. Versek 1931–1956. B 1957; *Októberi szél*. Egy publicista jegyzetei, 1957; *Ameddig ellátok*. Versek, 1960; *Kitépelt naplólapok*, 1961; *Beszélgetés a rakparton*. V, 1963; *Legszébb versei*, 1964; *Aréna*. V, 1967; *Az új hagyományért*, 1969; *Város a ködben*. Regény, 1969; Geo Dumitrescu: *A kövitorlások balladája*, 1966. L. még Kántor—Láng: RMI, 1971. M 71. 4. 2–4. *Példázat a névtelen elvtársról*: 71. 5. 1. Zaharia Stancu: *Hazám*. Méliusz József fordítása.

— 70 éve, 1904-ben Debárben született Georgi KARASZLAVOV bolgár regényíró és elbeszélő, publicista, szerkesztő. A 30-as és 40-es évek bolgár szocialista irodalmának egyik legismertebb, forradalmi eszmeiségű képviselője, a felszabadulás után Bulgária irodalmi és közéletének kiemelkedő személyisége. Regényeiből m: *A Jurtalan család*, 1954; *Egy szegény leány szerelme*, 1956. L. még Juhász: A bolgár irodalom kistükré, 1969.

— 75 éve, 1899-ben Budapesten halt meg SZILÁGYI Sándor történész, akadémikus. (Sz. 1827. aug. 30. Kolozsvár) M 72. 6. 64.

— 300 éve, 1674-ben Rómában halt meg Giacomo CARISSIMI olasz zeneszerző. Előbb Tivoliban volt organista, majd Assisiben és Rómában karmester. A világi és egyházi kantáta, valamint az oratórium műfajának irodalmát gyarapította jelentős értékekkel. Nála különült el határozottan az ária a recitativótól. A kórusokat hangulat- és helyzetábrázolásra is felhasználta. Drámai érzékkel aknázza ki az ellentétek szembeállítását, a felelgető kórusok gyakorlatát. Jelentősebb világi műve a *Skót kantáta*, a tréfas hangvételű *Vig rekviem*, valamint *A számár végrendelete*. Fontosabb oratóriumai: *Jephta*, *Salomon ítélete*, *Balthazár*, *Jónás*, *Abrahám és Izsák*, *A vízözön*. Német fordításban fennmaradt egy zeneelméleti munkája (*Ars cantandi*). Művészete hatással volt Schützre, Alessandro Scarlattira és Händelre is. (Sz. 1605. ápr. 18.) (Benkő)

— 925 éve, 1049-ben Mihnében (Khorászán) halt meg ABŰ SZAÍD (*Abū Sa'īd ibn Abī'l-Khair*) hírneves perzsai költő. (Sz. 967) Perzsai költők antológiája, 1968.